

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

СЛАВА ГЕРОЯМ
DICSŐSÉG A HŐSÖKNEK

77

Heisler András: A közös emlékezés mindannyiunk jövője

Nem szabad engedni a feledés csábításának, „a közös emlékezés ugyanis mindannyiunk jövője” – mondta Heisler András, a Mazsihisz elnöke a budapesti gettó felszabadításának évfordulójára alkalmából tartott megemlékezésen. Az eseményt a Raoul Wallenberg Egyesület és Svédország budapesti nagykövetsége szervezte.

Az alábbiakban a Mazsihisz elnökének az Újlipótvárosban található Raoul Wallenberg-emléktáblánál elmondott beszédét olvashatják.

1944-ben egy 19 éves zsidó fiú két barátjával Újlipótváros svédek által védett házában talált menedéket. Onnan szöködött ki – az idősebbek tanácsa ellenére – hol élelmet beszerezni, hol éppen egy Fradi-meccsre, mert egyikük fanatikus Ferencváros-drukker volt. A nyilasok kétszer fog-

ták el őket. Mindkét alkalommal metnoszlopba állították a zsidókat, és irány a Duna-part. Első alkalommal egy nagy fekete kocsi kanyarodott előjük, kipattant belőle egy magas, ballonkabátos ember, és a fegyveres nyilasokat hallatlan bátorsággal, magabiztosággal széztavarva, kiszabadította a halárlátróléketeket.

A második alkalommal a nyilasok újra elfogták a három fiatalt. Menetoszlop, Duna. Cipőket levenni – máig sem értem, ez hogyan vált a tö-

meggyilkosságok koreografijájává –, és gépfegyvertűz. 25 zsidó fogoly teste zuhant a Duna-parti kövek közé. A 19 éves fiú homlokáról egy lövedék lepattant, egy a nyakán úgy fúródott keresztül, hogy elkerülte az életfontosságú szerveket. A fájdalomtól ájultan zuhant a kövek közé, két legjobb barátjának holtteste rázuhanva befedte s védte életét. A nyilasok Duna-parti vérengzésének túlélője ma 96 évesen Izraelben él. Apai nagybátyámról van szó. Ő az, aki a mindenhol akaratából túlélte a sortüzet, Wallenberggel való találkozására, életének megmentésére mindig emlékezik. Wallenbergről mint a világ legbátrabb emberéről beszél.

Esterházy Péter, a magyar posztmodern irodalom egyik legjelentősebb alakja mondotta: „Másképp beszél és másképp hallgat az, aki ott volt, ezért másképp beszél és másképp hallgat az is, aki nem volt ott.”

S igen, van valami ijesztő abban, hogy túlélőink lassan elhagynak benünket, és mi magunkra maradunk az emlékezés kötelességevel és átkával, mi, a második generációsok, a

harmadikak meg az unokáink. De Esterházy Péter a felelösségről nem az önsajnálatról beszélt.

A feledés felelösségeiről.

Mert ha mi, a túlélők leszármazottai engedjük a feledésnek, azzal megtagadjuk szüleink, nagyszüleink minden szenvedését a megaláztatástól, eleink kirabásán keresztül családjaik kiirtásáig. Nem szabad engedni a csábításnak és elfelelni a szörnyűségeket, a tömeggyilkosságokat. Minduntalan emlékezni kell, most éppen itt, az Újlipótvárosban, összegyűlni a Raoul Wallenberget ábrázoló domborműnél, emlékezni az üldözöttekre és arra az emberre, aki egy rettenetes korban képes volt segíteni.

A közös emlékezés ugyanis mindenannyiunk jövője. S most, amikor a Teremtő által járvánnyal büntetett emberiség részeként élünk, köszönöm Önöknek és a szervezőknek, hogy idén is össze tudtunk jönni erre a megemlékezésre. Mert amint Esterházy Péter írta: „Az embernek nincs esélye, az emberiségnek van esélye. Jó lenne, jobb lenne, ha ez idézet volna.”

A Mazsihisz a megoldást keresi

Heisler András, a Mazsihisz elnöke a turisztikai bevételek újraosztásáról, valamint a holokausztúlők támogatásáról beszél a Kossuth Rádióban.

Heisler András beszél a turisztikai bevételek újraosztásáról, az arányok megváltozásáról. Mint kifejtette, valóban volt vita a Mazsihisz mint ellenőrzőszervezet és legnagyobb taghitközsége, a BZSH között. A turisztikai bevételek tekintetében eddig egy huszonöt éves szokás volt életben, amelyik 55-45 százalékos elosztást jelentett a BZSH javára. Ezen változtatott ebben az évben a két szervezet menedzsmentje, amikor úgy döntötték, hogy a bevételek jelentős részét oda kell csoportosítani, ahol nagyobb terhek vannak. 2022-ben a legnagyobb terhelés a Szeretetkörház felújítása miatt keletkezik, így a bevételek elosztása egyensúlyi állapotot hoz létre, biztosítva a kiadásokat.

Az elnök kiemelte, hogy a nehéz gazdálkodás ellenére a holokausztúlők ellátása továbbra is biztosított, mert ez a Claims Conference finanszírozásában történik. Ami a túlélők gyógyszerellátását illeti, az valóban igaz, hogy egy új kormányrendelet szerint már nem lehet a nem vényköteles gyógyszereket futárszolgállal eljuttatni. Mindez természetesen nem csak a holokausztúlőket érinti, ez egy jogalkotási probléma, amit a Mazsihisz mindenképpen jelezni fog a kormányzat felé. Addig a MAZS már keresi azokat a jogszabályban megengedett lehetőségeket, amelyekkel tudják pótolni a kiesést a túlélők számára.

(A Kossuth Rádió Halljad Izrael című műsorának 2022. január 14-i adásában elhangzott beszélgetés szerkesztett változata.)

Az órásmester, aki visszafordította az időt

Több mint egy hónapon keresztül, 2021 novemberétől 2022 januárjáig csodálhatták meg az érdeklődők Zalaegerszegen Preisz József órásmester élelmű-kiallítsát. A páratlan gyűjteménynek stílusában az 1904-ben épült impozáns zsinagóga – ma Városi Hangverseny- és Kiállítóterem – adott helyet. A mester nevét mindenki ismeri a megyeszékhelyen, hiszen közel 60 éve javítja és gyűjti az órákat, és számos alkalmmal láthatta a nagyközönség kuriózumnak számító kollekcióját. Élelműve nem csupán szakmai brávár, igazi ritkaság, hanem napról napra mindenki számára érzelhető, jól látható és hallható jelenlét, óranegyedenként hangos emlékezettel az idő múlsára, hiszen nevéhez fűződik a Mária Magdalna Plébániatemplom toronyrólának felújítása, valamint a Hevesi Sándor Szín-

Egyik büszkesége

időkig a Gyöngyszem Óra-Ékszerben javította az időmérőket.

A bevezetőben említett kiállítás az élelmű megkoronázása, melyet heteken keresztül nagy érdeklődés kísért. Láthatott itt a parányi karóraktól kezdve a nagyméretű faliórák több száz ma is pontos remekművet, változatos formájú és működési elvű időmérőket, 18 karátos füstáronnával bevonván szépségeket Napóleon korától kezdve a modern időkig. minden órának külön története van, melyről szívesen mesél a tárlatot kérésre készítésekben bemutató órásmester. Az egyik zsebőr fedőlapján látható sérülés egy első világháborús élementetről tanúsodik. A magyar honvéd zsebében lapuló Tavannes Watch óra ugyanis fel fogta a golyót, s a felirat szerint: a ketyegő megmentett egy „ketyegőt”. Egy általa kitalált és elkészített falióra pedig visszafelé (jobbról balra haladva, mint a héber írás olvasata) mutatja a pontos időt. A tárlat megtekintése is egy időutazás volt, visszalépés a múltba, a parányi és nagyméretű órák technikatörténetébe, egy mesteri kéz hozzáértésének köszönhetően. Az időt ugyan nem sikerült legyőzni, de egy kis időre – a látogatás erejéig – visszafordítani igen.

A szakmájáért, közösségeért és városáért alkotó mester számos kitüntetést kapott (pl. Zalaegerszeg Kultúrájáért elismerés, Zalaegerszeg Díj, Kamarai Élelmű Díj, Másokért emlékplakett), s a páratlan gyűjteményből remélhetőleg egy állandó kiállítás nyílik majd a közeljövőben Zalaegerszegen.

Mi, akik ismerjük és szeretjük, mindenkorban számos vagyunk. Preisz József órásmesterrel számos fortélyt lesett el. 1968 óta szülővárosában él, nyugdíjasáig megszakítás nélkül a Kossuth utcai Ora-Ékszer, majd OREX üzletben dolgozott önálló órásként.

Dr. Szarka Lajos

Az országos főrabbi az Avilai Nagy Szent Teréz Plébániatemplomban

Az ökumenikus imahét lezárásával a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz Plébániatemplomban zsidókeresztény imaórát tartottak, amelyen igét hirdetett Erdő Péter bíboros, Magyarország primása, esztergom-budapesti érsek és Fröhlich Róbert, a Dohány utcai zsinagóga főrabbija, a Magyar-

újrarendezni körülöttünk a világot. Ha őszinte önkritikával azt kell megállapítanunk – tette hozzá –, hogy messze sodródtak az Istenől, akkor sírás helyett meg kell hallgatnunk mai nyelven az üzenetét, s ünnepelnünk kell, hogy olyan értékre találunk, amely képes értelmet adni, megújítani és életet fakasztani.

Fröhlich Róbert főrabbija

országi Zsidó Hitközségek Országos Szövetségének (Mazsihisz) országos főrabbija. A szertartásban imát mondta a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) egyházi vezetői.

Az ökumenikus imahetet lezáró zsidókeresztény imaórát tíz éve rendezik meg a budapesti hatodik kerületi Avilai Nagy Szent Teréz Plébánián (a világban az első ökumenikus imahetet 1908-ban tartották az Egyesült Államokban). Az egységben létrehozott rendezvényosztatot Magyarországon a rendszerváltás után, csaknem harminc éve indították útjára. A január 16-tól 23-ig tartó imahét – amelynek anyagát ezúttal a Közel-Keleti Egyházak Tanácsa állította össze – központi igéje így hangzott: „Láttuk az Ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk Ót.”

A zsidókeresztény imaórán, amelyet Erdő Péter bíboros, Magyarország primása, esztergom-budapesti érsek vezetett, részt vett Heisler András, a Mazsihisz elnöke, Vekey Imre parlamenti képviselő, Temesvári Szilvia terézvárosi alpolgármester és Szilágyi Erika helyi önkormányzati képviselő is.

„Ünnepelni kell a soha el nem felejtett Szövetséget”

Erdő Péter a beszédét Nehemja könyvéből vett idézettel kezdte, felidézve azt a szakaszat, amelyben Ezra, az írástudó felolvasta és elmagyarázta a Tórt a babiloni fogsgából visszatérítés és a Mózes könyveit sírva hallgató zsidó népnek. A bíboros ennek kapcsán kifejtette: több emberőlön át tartott a babiloni fogás, nehéz volt a visszatérés, az újrakezdés. Amikor a választott nép visszatérhetett ősei földjére, szinte emberfeletti erőfeszítés volt szükséges ahhoz, hogy újraszervezzék a nemzetet és a vállási közösség életét. Az említett idézetben a Tóra újrafelfedezése áll a középpontban, hiszen a nép már elfelejtette ősei nyelvét, már le kell fordítani a szöveget a megrendült embereknek ahhoz, hogy megértsék.

De miért e sírás? – tette fel a kérődési Erdő Péter. Mint fogalmazott: biztos, hogy nem örömkönynekről van szó, hanem azért sírtak, mert a törvény előírásai közül sokat nem teljesítettek, s elfogta őket a félelem: az Isten megbünteti őket hűtlenessükért. Ám ünnepelni kell az újra megtalált isteni tanítást, az Isten igalmából megújuló, soha el nem felejtett Szövetséget.

A bíboros kifejtette: sokan beszélnek manapság arról, hogy a zsidókeresztény kultúra a nyugati világban a végét járja, s a mai életre már nincsen hatása az ősi igazságoknak. Majd felhívta a figyelmet: nem először látjuk a történelemben, hogy a látszólagos megsemmisülés után a gondviselő Isten ereje képes megújítani országok és népek életét, képes

embereket maga mellé, akik ítéleznek helyette, hogy Mózes elé csak a legfontosabb ügyek kerüljenek.

Fröhlich Róbert hangsúlyozta: ez azt jelenti, hogy Mózes már ott, a sivatagban megszervezi a majdan létrejövő zsidó ország igazságszolgáltatási rendszerét, ha pedig figyelmesebben olvassuk a Tórat, rá kell jönnünk, hogy Mózes a negyvenéves vándorlás ideje alatt minden előkészített, lerakta és megszervezte annak az államnak az alapjait, amelyet a honfoglalás után már csak „be kell indítani”.

Az országos főrabi azt mondta: hiába volt Mózes törvényalkotó és próféta, hiába volt olyan kivételes ember, amilyen azóta sem született, a Jitro hetiszakasz azt tanítja meg, hogy egyedül neki sem megy, hiszen lehet valaki bármennyire kiváló és bölcs, egyedül nem tudja vinni a terheket. Ehhez a felismeréshez kellett egy kívülálló Jitro személyében, aki ráébresztette Mózest arra, hogy bármekkora a felelőssége és a kötelességérzete, egyedül: képtelenség. Az általa kiválasztott bölcsék, a feddhetetlen vezetők, akikre felnéz a nép, együtt alkotnak grémiumot azokkal, akiket vezetnek. Így lesz a nőkörében nyugalom és béké.

„Ez a mostani imaóra még szélesebb értelmezési réteget ad Jitro történetének, hiszen itt most együtt vannak egyházi vezetők, akik más hitet, más vallást képviselnek, abban azonban közösek, hogy így, együtt, békességet akarunk. Ahhoz, hogy minden vallási felekezet között békesség legyen, ahhoz ez kell, hogy leüljünk együtt, és tudunk együtt gondolkodni és együtt imádkozni” – fogalmazott Fröhlich Róbert.

Kácsor Zsolt / Mazsihisz

Körzeti Kitekinő

Debrecen

Már második éve, hogy a nagyvárosi, szatmárnémeti hittestvéreinkkel közösen rendezett, hagyományos faültetéssel egybekötött tisztelőnapot követően igazodva módosul. Most a vírushelyzet miatt csak szűk körben került erre sor. Tavaly a nemzetközi Zoom-programba kapcsolódottunk be.

Idén a svájci márvány imá után, azaz már svát 15-én találkoztunk a szabályok betartásával a régi mikve oldalán. Itt már a hármonéves hagyománytől eltérően, hiszen itt most együtt vannak egyházi vezetők, akik más hitet, más vallást képviselnek, abban azonban közösek, hogy így, együtt, békességet akarunk. Ahhoz, hogy minden vallási felekezet között békesség legyen, ahhoz ez kell, hogy leüljünk együtt, és tudunk együtt gondolkodni és együtt imádkozni” – fogalmazott Fröhlich Róbert.

tük meg. Shmuel Faigen rabbi és Éliás Viktor kántor mellett a többi hittestvéünk is segített a fa méltó és szakszerű elhelyezésében. A nőegylet tagjai és a szabadegyetem „törzsgárda” hallgatói is gyorsan és ügyesen dolgoztak. A -2 fok nem ideális a faültetésre, de a szimbolikus micve feleadtette a hideget. Chág chánótáj napján igazán a Szentföldön szokás ilyenkor fát ültetni, hiszen ott jobb az időjárás. Az eddig közösen elültetett gyümölcsfák szépen gyarapodnak, jó talajon élnek. Reméljük, az új, ifjú csemete is beáll majd termők-

A fizikai munka után a kellemes kulináris élvezet következett a zsinagóga női részén. Az ízléses gyümölcslákkal megtérített asztalon a távolságtartás mellett forró tea kísérében Shmuel Faigen rabbi a fa szimbólumával kezde tanítását, a gyökerek fontosságának meghatározó jelentőségeivel. A magból a jóság exponenciálisan nőhet ki. Közösen mondta el a szokásos bróchék a gyümölcsökre. Az éneklés nem maradt el a rabbi irányításával. A közönségen profik is voltak, valamint a kántortunk és a Rachel nőegylet korusának több tagja. Nem maradt el a Szól a kakas már sem, mely nélküli nincs program nálunk.

A fa és termései szimbolikusan az egész délutánt körbefonták svát hó 15. beköszöntésének óráiban. Tu biszvátkor a reggel a ima után a kidduson a középpontban ismét a gyümölcsök álltak.

A fák a folytonosság szimbólumai, mi újra fát ültetünk, a közösségi egységre gondolva románci hittestvéreinkkel. Nemes szándékunkat reméljük, meghálálja az Örökkévaló – és a természet is.

Heisler András: Egy erős Mazsihisz a magyarországi zsidóság érdeke

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke eljuttatta a 2021-es évről szóló elnöki beszámolóját a közigyűlés tagjaihoz. Heisler András beszámolóját rövidítve, szerkesztett formában közöltük, a Szövetség vezetése ugyanis fontosnak tartja az áltátható, transparens működést, a demokrácia legfőbb értékeitnek tiszteletben tartását.

Közösségi élet online térben

Tavaly a Mazsihisz operatív munkáját a mindenkorú vírushelyzetben kellett igazítanunk. A vírus megtépázta közösségeinket – közösségeink több tagját elvitte a járvány. Legyen számukra könnyű a föld!

A koronavírus-járvány miatt a 2021. januári és februári programok szinte mindegyike az internetes Zoom-platfromon zajlott. Elképesztő erőfeszítések kellettek ahhoz, hogy hitközségeinkben megmaradjon a hitélet, a Zoom látóhatón csak ideig-órág pótjá a közösségi lépet. A közösségi élet megsínyelete a járványt, ami még fel sem fogható, hosszú távú károkat okoz hitközségeinknek. Mindennél fontosabb, hogy a biztonság fenntartása mellett innovatív eszközökkel lendületet adjunk a hit- és közösségi életnek.

Online térben zajlottak a Mazsök kuratóriumi ülései, az alelnökkel való egyeztetések, a rendszeres kritizmendenzis és a vezetőségi ülések, a politikusokkal való megbeszélések, a rabbiképzővel, az Európai Zsidó Kongresszus biztonsági szervezetével (SACCS) történt egyeztetések, és istentiszteleteink is. Ez alól csupán néhány nagykövet személyes látogatása volt kivétel. Év elején személyes jelenlétéit követelt meg a keresztenyegyházak által szervezett imaóra, ahol minden esztendőben egy neológ rabbi is felkérést kap gondolatai elmondására – 2021-ben ez dr. Fröhlich Róbert főrabbi volt az Avilai Szent Teréz-temploban. A Mazsihisz elnöke minden évben jelen van a programon: felekezetünknek hasznos az egyházak közötti együttműködés, amit tudatosan ápolunk.

Részről vettünk a nemzetközi holokauszt-megemlékezésekben és számos konferencián – persze Zoomon. Magyarországon a megemlékezésein rendben lezajlottak. Ahol lehetett, ott személyes részvétellel, ha kellett, csökkentett létszámmal, de méltóképpen emlékeztünk meg a holokausztban elpusztított áldozatokról.

Antiszemita jelenségek elleni fellépés

Folytattuk fellépésünket a magyarországi szélsőséges megnyilvánulások és szervezett történelemhamisítás ellen. Budapesten és vidéken egyaránt számos szélsőséges, esetenként teljesítménytűráknak vagy zenei-kulturális rendezvények álcázott neonáci programot derítettünk fel. A véleményünk szerint alkotmányellenes tevékenységekről minden esetben értesítettük az illetékes szervezeteket, s volt, ahol konkrét ellenlétéket tettünk a helyi önkormányzatok segítségével.

Külön tárgyalást folytattunk Katharina von Schnurbeinrel, az Európai Unió rasszizmus és antiszemizmus elleni megbízottjával, akitől évek óta kapcsolatban állunk. A kontinens egyik legnagyobb zsidó közösségeként véleményünk és a magyar zsidóság helyzete mindig fontos része az Európai Unió zsidósággal kapcsolatos politikájának. Katharina von Schnurbein aktivitása egy komoly dokumentum elfogadásához vezetett, amely nemcsak az antiszemizmus elleni fellépésről, hanem az európai zsidó közösségek fejlesztéséről, segítéséről is szól.

Ott vagyunk a WJC és az EJC vezetésében

A Zsidó Világkongresszus (WJC) plenáris ülésén Ronald S. Lauder, a szervezet elnöke és legnagyobb támogatója újabb négy évre kapott bízalmat, az online térben tartott választáson alelnöki pozícióm megerősítést nyert, továbbá az EJC-ben is folytatatom a munkát alelnök-ként. Jelentősnek tartom, hogy a vezetők a WJC-ben és az EJC-ben is csak demokratikus, titkos választásokon lehetnek tisztségviselők, a Mazsihisz ezt gyakorolja és ezt az értéket képviseli.

Lélegzetvételnyi szünet a járványban

Tavaszról javult a pandémia helyzet, próbáltuk kihasználni az ideiglenes nyitás rövid, de üdítő szabadságát. A Szeretetkórházban egy kötetlen udvari rendezvényen ideiglenesen el is búcsúztattuk a Covidot, a Mazsihisz vezetése külön megköszönte önkénteseink odaadó munkáját. A nyitást követően – ügyelve az egészségbiztonsági előírásokra – a Mazsihisz vezetése képviseltette magát a botlatókővek Mazsihe által szervezett elhelyezésén.

A Mazsihisz elnökeként köszöntettem a börtönlelkész szolgálat évfordulójára szervezett gyűlés részvetezőit; jelen voltam a Hasomer Hacair ifjúsági szervezet több rendezvényén; előadást tartottam a Kereszteny-Zsidó Társaság társelnökeként; beszéltem a Lauder Javneiskola 30 éves évfordulóján és a sikeres szegedi Lóv Lipót-emlékkonferencián, melyet születésének 150. évfordulójára alkalmából rendezett a Szegedi Zsidó Hitközség, majd voltam az ottani tóraavatáson; jártam a miskolci, a nyíregyházi közösségekkel, Nagykállón a zarándokház átadásán, Zalaegerszegen, Nagykánnán, Mosonmagyaróváron.

Előrelépések a szociális szférában

Külön kell megemlíteni Szövetségünk szociális rendszerének működését. A holokauszttárolók szociális ellátását segítő MAZS Alapítvány alapítói jogait az amerikai Joint szervezte átadta a Mazsihisznak. A finanszírozást végző Claims Conference a váltott tudomásul vette és a finanszírozás ütemezését az ellátás szintjének megtartása érdekében átalakította, a Mazsihisz lehetőségeihez igazította. Ez a 2021-es esztendő egyik jelentős sikere!

A vírusjárvány miatt nehéz helyzetbe került zsidó családok számára a Joint forrásokat biztosított szociális rendszerüknek, ebből valósult meg a JadbeJad programsorozat. A JadbeJad mintegy 200 millió forintnyi segítséget nyújtott rászoruló zsidó családoknak, ami korábbi lehetőségeink sokszorosát jelenti.

Szintén ebben az évben zárult le a második generációs program, amit a Mazsóknál elnyert 70 milliós pályázatból valósítottunk meg a MAZS-sal együttműködésben. A sikeres programot egyben új feladatot is kiáltott számunkra: ezeket a programelemeket és a meglévő szociális rendszerünket a jövőben is fenntartó rendszerré kell integrálni.

Ehhez is hozzájárult az a szociális konferencia, mely a Mazsihisz alelnökének, Goldmann Tamásnak a szervezésével jött létre, s amelyen a magyarországi szociális szféra legjelentősebb szereplői jelentek meg, tartottak előadásokat és vitték hírért a Mazsihszen belüli változásoknak. Szövetségünk történetében ilyen nagyszabású szociális szakmai rendezvényt korábban még soha nem tartottunk – köszönhetően alelnökünknek, a szervezőknek, a résztvevőknek.

Fontos beruházások: Rumbach és Szeretetkórház

Két jelentős beruházást fejeztünk be 2021-ben. Mindkettő komoly kormánytámogatással tudott megvalósulni. Az egyik a Rumbach utcai zsinagógát is magába foglaló Rumbach Ház megújulása. A 3,2 milliárd forintos rekonstrukció magas színvonalát ICOMOS-díjjal jutalmazták. A kormánytámogatás elszámolása megtörtént, az ünnepélyes avatás, a török bevitellel működő körülmenyek között zajlott le. Ronald S. Lauder, a Zsidó Világkongresszus elnöke is

részről vett az eseményen, Magyarország kormányát pedig Novák Katalin volt családügyekért felelős miniszter képviselte.

A másik beruházás a Szeretetkórházban zajló felújítás második ütemének lezárása volt. Az 5,2 milliárd forintos beruházás révén egy 21. századi, korszerű infrastruktúra jött létre, megeremelteti egy új, ambuláns részleg működtetésének lehetőségét. A kórházi felújítás átadásán Kásler Miklós miniszter képviselte a magyar kormányt.

Ki kell emelni a Szeretetkórház szerepét a nemzeti oltási programban. Kórházunk önként jelentkezett, hogy besegít a pandémia elleni védekezésben. Óriási erőfeszítést, felkészülést, a biztonságiak, az önkéntek munkáráinak százait és természetesen a kórház vezetésének és munkatársainak elhivatott munkáját követelte meg intézményünkötől az oltási programban való részvétel. Több tízezer budapesti állampolgár olvásától végeztük el, s rendkívül sok pozitív visszajelzés érkezett felénk az egészségügyi kormányzattól.

Erősödő rabbiképző

A Mazsihisz és egyben a neológia fontos oktatási intézménye az OR-ZSE. A potsdami társintézményével kibontakozó szorosabb együttműködés során idén a neológ rabbiképzés nemzetközti presztízsének növelése és a minden helyen indítani kívánt hittanár szak határonkon túlgyűlő szakmai összehangolása került a tárgyalások fókusza. A Mazsihisz előköt és az OR-ZSE rektorát megnyitották a Zsidó Tudományosság Európai Központjának avatására, amelyen részt vett Németország államelnöke is. Ez a kutatóközpont az OR-ZSE számára fontos részvételre lehetőséget és reményeink szerint forrásokat is biztosít majd a jövőben.

Kormányzati kapcsolatok

Nyár elején fogadott Semjén Zsolt miniszterelnök-helyettes a Karmelita kolostorban; Trócsányi László egy francia delegációval látogatott meg bennünket; Kövér László házelnök meghívására részt vettetem az 56-os Kossuth téri véres események megemlékezésén; kórházunk avatására miniszteri szintű állami képviselőt kaptunk; Latorczi Csabának, az EMMI közigazgatási államtitkárának látogatása sok szakmai kérdésre – azóta megvalósult – pozitív

válaszokkal reagált; többször találkoztunk Gulyás Gergely miniszterrel, lobbizunk a miskolci zsinagóga megmentéséről, a szegedi zsinagóga belső megújulásáról; folyamatos a kapcsolatunk Szalay-Bobrovniczky Vince helyettes államtitkárral; az év végén – más egyházi vezetők társágában – jelen lehetett Áder János elnök adventi ebédjén.

December elején elismeréssel fogadták a turisztikai tevékenységeinket bemutató szakmai beszámolónkat a Nemzeti Vallásturizmus Tanács alakuló ülésén, a Karmelita kolostorban tartott ünnepségen. A Mazsihisz a Tanács tagja lett, ami jelentős siker, s ebben Róna Ivánnak, a Szövetség turisztikai igazgatójának elvülhetetlen érdemei vannak.

Mi minden körülmenyek között kiállunk Izrael mellett. Fontosnak tartom, hogy Magyarország kormánya deklarálta: továbbra is érdelkedik a jó kapcsolatok megtartásában Izraellel és az Európai Unióban továbbra sem engedi elvtelen, Izrael-ellenes határozatok megszavazását. 2019-ben, még a Covid előtti békeéveben jártam utoljára Erecben. Ott személyesen találkoztam az akkor még ellenzéki vezérként politizáló Jair Lapidossal és személyesen fogadott Jichák Hercog, aki akkor a Szochnut elnöke volt. A látogatás egybeesett a Folyelő emlékezetes címlapjával. Mindkét politikus keményen kiállt mellettem – nem véletlen, hogy a címlap által sugallt fake news napokon belül összeomlott. Ma Jair Lapid külügyminiszter, a miniszterelnöki posztra várományosa, Jichák Hercog pedig Izrael Államának elnöke. Hercog államelnök zoomos egyeztetést tartott zsidó vezetőkkel, amire meghívást kaptam én is.

Diplomáciai látogatások

Magas szintű vendéget fogadtunk Wolfgang Sobotka, az osztrák parlament elnöke személyében, aki jelentős, mintegy 20 fős delegációjával érkezett hozzánk. Sobotka húszperces négyesemközöti beszélgetésen két tájékoztatást a magyarországi zsidóság helyzetéről. A parlamenti elnök hazájában is rendkívül nyitott a zsidó közösség iránt, és számára nagyon fontos volt, hogy a magyarországi zsidóság legitim képviselőt jelentő Mazsihiessel találkozzon.

Szintén komoly külügyi sikere

Szövetségünknek Emmanuel

Macron látogatása. A francia államfő ma Európa egyik legfontosabb politikai szereplője. Látogatása a Kozma utcai temetőben Heller Ágnes sírjánál, majd a holokauszt-emlékműnél elhelyezett kavicsok fontos politikai üzenetet hordoztak.

Nem kisebb jelentőségű volt Ferenc pápa magyarországi látogatása. A pápával való találkozás egy zsidó vezetőnek is felemelő érzés, a személyes találkozás és a Mazsihisz ajándékának átadása emelkedett hangsúlyt volt. Fröhlich Róbert országos főrabbi betegsége miatt sajnos nem lehetett ott, ezért Radnóti Zoltán főrabbi volt jelen, aki a nagyvonalú bizonyítja, hogy Fröhlich Róbert beszédét olvasta fel. Az egyedüli árnyékot Köves Slomó (EMIH) és Deutsch Róbert (MAOIH) távolmaradása jelentette, üres, nevükre szóló székeik ott árvákkodtak mellettünk.

Közéleti aktivitás

Számtalan közéleti aktivitásunk közül kiemel a Mazsihisz és az FTC között kialakult antiszemizmus elleni együttműködést; a Szenes Hanna emléke előtt tisztelegő izraeli ejtőernyős ugrást, a mártírhalált halt hős emléket ápoló izraeli katonai delegáció fogadását, a mészárlaki zsinagóga megmentése érdekében hozott közösségi határozatot; vizuális kommunikációból színvonalának javulását, az újévet megelőző napokban megszervezett köszöntő rendez-

vényünket, a nagy sikerű Bíró Eszter – Földi Sándor világpremiert a Dohány utcai zsinagóágában. Fontos megemlíteni még a Códok Alapítványon keresztül megvalósuló digitális projektünket, amelyhez nagy remények fűzünk, valamint GINOP-pályázatunkat, amelynek keretében komoly fejlesztéset hajtottunk végre a zsidó zarándoktúrizmus ki-szolgálása érdekében.

A Mazsihisz elleni támadásokról

A pandémia mellett az év jelentős részét a Mazsihisz elleni rendkívül durva közéleti támadások jellemzék. Erősek voltunk az örökkáradék elosztásával kapcsolatos zavarteket kezelésében: a Mazsihisz következetes állandó pontját is akceptálva, Gulyás Gergely miniszter személyesen, majd kormányinfón nyilvánosan is jelezte, nem tartják mérvadónak egyetlen vallási bíróság ítéletét sem.

Szeptember 25-én, amikor dr. Fürjes Zoltán államtitkár elgyeztetésre hívta a három érintett zsidó szervezetet, sikertelenül megmaradtak a körülözésben. Ez a koronavírus-járványban történt, amelyben a Mazsihisz következetes állandó pontjának megszavazását, a hármon érintett zsidó szervezetet, sikertelenül megmaradtak a körülözésben. Ez a koronavírus-járványban történt, amelyben a Mazsihisz következetes állandó pontjának megszavazását, a hármon érintett zsidó szervezetet, sikertelenül megmaradtak a körülözésben.

Egy szervezet csak akkor képes erőt mutatni, ha saját többségi döntéseit elfogadva tud működni. Ha létezik a Közösségi által nagy többsége, Gulyás Gergely miniszter személyesen, majd kormányinfón nyilvánosan is jelezte, nem tartják mérvadónak egyetlen vallási bíróság ítéletét sem. Szeptember 25-én, amikor dr. Fürjes Zoltán államtitkár elgyeztetésre hívta a három érintett zsidó szervezetet, sikertelenül megmaradtak a körülözésben. Ez a koronavírus-járványban történt, amelyben a Mazsihisz következetes állandó pontjának megszavazását, a hármon érintett zsidó szervezetet, sikertelenül megmaradtak a körülözésben.

Belső párbeszédre mindenki szüksége van, a viták előrevisznek bennünket, és azt is tudnunk kell, hogy nem mindenki a többségek van igaza! De az elfogadhatatlan, hogy egyesek úgy próbálják az igazukat érvényre juttatni, hogy közben a Szövetség egészét sodorják veszélybe, és – külső erőkkel szövetkezve – a szervezet elhelyezetlenítésében segédeznek. Amikor a Mazsihisz vezetőjét, rabbijait, tagközségi elnökeit fake news kampányokban gyalázák, amikor magának a Mazsihisznek az egyházi státuszát megkérdő

Mazsihisz: Szövetségünk pártpolitikai kérdésekbe nem kíván beavatkozni

Néhány nap múlva kezdődik a parlamenti választások hivatalos kampanyidőszaka. A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (Mazsihisz) vezetősége fontosnak tartja, hogy mindenki szabadon, egyéni felfogása és értékrendje szerint választhasson a neki tetsző politikai pártok közül.

A korábbi kampanyok során is kinyilvánítottuk, hogy a Mazsihisz mint a magyarországi zsidóság legitim képviselete semmilyen módon nem kíván részt venni a választási kampanyban, és ennek tiszteletben tartására kér mindenkit.

Ahogy azt Izrael Állam nagykövete, Jákov Hágász-Handelszman is nyilatkozta: „elvárjuk, hogy Izraelt és a zsidó közösséget hagyják ki a kampanyóból”.

A Mazsihszen belül egyértelmű konszenzus van arról, hogy Szövetségünk pártpolitikai kérdésekbe nem kíván beavatkozni, vallási felekezetként ilyen ügyekben nincs és nem is lehet illetékkessége.

A jelölteknek a választáshoz sok sikert kívánunk, a szavazóktól pedig azt kérjük, eljenek helyesen a rájuk ruházott felelősséggel.

A Mazsihisz vezetősége

Minden zsidó menjen és egyen ezen a napon falafelt

Mi a kapcsolat a csicseriborsó és január 18-a között? Nem más, mint a Dugó-akció!

Ahogy az akció idén 90 éves kezdeményezője és leglekesebb hirdetője mondja: „Minden zsidó menjen és egyen ezen a napon falafelt!”

A kezdeményezés idén az eddigi-eknél várhatóan jóval nagyobb méreteket ölt, és Izraelen kívül is világszerte számos országban (pl. Franciaország, Dél-Afrika, Ausztrália, Svájc, Dubaj stb.) esznek majd Leitner Dávid, Dugó biztatására falafelt, olvasható a zsidio.com cikkében. Dugó napja nagymértekben különbözik a legtöbb holokaustmegemlékezéstől, Dugó ugyanis az életet ünnepeli, saját megmenekülését és mindazokét, akik vele együtt túléltek a vészkorok borzalmait, miközben nem feledkezik meg azokról sem, akik odavesztek.

A Dugó-akció, mint mondja, „külsőleges nap, melyen emlékezünk mindenre, akiket elindítottak a halálmenetben, ám nem élték túl, és nem juthattak el Izrael Földjére, és egyben megemlékezünk arról a több százezer túlélőről, akik túléltek az erőltetett meneteket és a lágereket. Felszólítom Izrael népének minden tagját, hogy most kedden egyen falafelt, és tartsa észben: Ám Jiszráel chajá – Izrael népe él!”

1945. január 18-án, a budapesti gettó felszabadításának napján indították útnak Leitner Dávidot halálmenetben az auschwitz megszemmisítő táborból. A kiéhezett, testileg legyengült, lelkileg összetört rabok közül csak néhányan élték túl a menetelést a mígnasz 18 fokban.

„Csukott szemmel meneteltem. Az erős havazás miatt nem tudtam kinyitni a szememet. Menetelés közben elaludtam, és az édesanyámról álmodtam. Mindig azt mondta, hogy majd Izraelben fogunk élni, és hogy Izraelben bilkelách – kis, kerek zömlécskék – nőnek a fákon.”

A Dugó becenevű ifjú túlélte a menetet, és testvérével együtt alijázott. Amikor Izraelbe költözés után először látogatott el a jeruzsálemi Mácháne Jehuda piacra, végre megtalálta, amit a Birkenauban meggyilkolt édesanyja annyit ígéretet gyerekkorában: a kis, kerek gombócokat. Vagyis a falafelgolyókat.

Nem sokkal később határozta el, hogy a halálmenet napján ő az élőt fogja ünnepelni.

A kezdetben csak a családjára kiterjedő emléknap ünneplésébe eleinte csak kedvenc asdódi falafelezőjük közönségét vonták be. Később egyre jobban kiterjedt a mozgalom. Ma Izraelben ország-szerte ezrek vesznek benne részt vidám falafelezéssel és falafel-

Leitner Dávid, azaz Dugó

osztással iskolákban, katonák közzött és számtalan más helyen. Idén először nemzetközi vizekre terjeszkedik az akció, és a várakozások szerint egy tucatnál is több or-

Jákov Hágász-Handelszman: A zsidóságot hagyják ki a kampanyóból

Izrael nem avatkozik bele a magyar választásokba, semmilyen módon nem vagyunk a részesei. Mi több, el is várjuk, hogy Izraelt és a zsidó közösséget hagyják ki a kampanyóból. A zsidók is ugyanolyan magyar állampolgárok, mint bárki más. Vannak köztük politikusok is. De a zsidóságukat és Izrael Államot hagyják ki ebből! – nyilatkozta Izrael budapesti nagykövet a Magyar Nemzetnek.

Interjút adott a Magyar Nemzetnek Jákov Hágász-Handelszman, Izrael budapesti nagykövete, aki a beszélgetésben többek között azt nyilatkozta: „Hadd mutassak rá, hogy eddig egyetlen izraeli kor-mánya sem sikerült még rátalálnia a receptre, hogyan vehetné rá a

médiait, hogy őket támogassa. Nincs az a külföldi kormány sem, amely képes lenne manipulálni az izraeli médiát. Szeretném leszögezni, hogy Izrael nem avatkozik bele a magyar választásokba, semmilyen módon nem vagyunk a részesei. Mi több, el is várjuk, hogy Izraelt és a zsidó közösséget hagyják ki a kampanyóból. A zsidók is ugyanolyan magyar állampolgárok, mint bárki más. Vannak köztük politikusok is. De a zsidóságukat és Izrael Államot hagyják ki ebből!”

Arra a kérdésre, miszerint egyetért-e azzal, hogy „antiszemizmus a pótolás ismert szélsőjobboldali alakkal vagy olyan fotó közzététele, ahol a miniszterelnök egy menőra előtt áll”, a diplomata ezt válaszolta:

– Én nem láttam ilyen képeket. De az antiszemizmus egy betegség, amely nemcsak a zsidókat, hanem mindenkit fenyeget. Az antiszemizmus ugyanis a zsidókkal kezdődik, de nem velük ér véget. Ha tőlük megszabadulnának, más kerülne a célcíkeresztbe. Ma a zsidók, holnap a keresztyének, holnapután a kék szeműek. Ezért nagyon fontos, hogy a magyar kormány zérő toleranciát hirdet az antiszemizmussal szemben. És ezt nem én mondom, hanem olyan civil szervezetek, amelyek közül több nem éppen barátságos a magyar kormánnyal. Mégis, a statisztikák is megerősítik, hogy Magyarországon rekordalacsony az antiszemita indítottasú incidensek száma, európai és világviszonylatban is.

Sömá Jiszróél!

Egy fájdalmas, de egyben gyönyörű történet!

A holokausztr idején sok európai zsidó gyermek talált menedéket katolikus kolostorokban. Az elkeseredett szülőknek sokszor nem volt más választásuk, ha gyermekeik életét akarták menteni. A katolikus egyház árvaházaiban hagytak kisbabákat és kisgyermekeket eggyárat. Ott legalább védelmet és élelmet kaptak. Sok ezer gyerek menekült így meg a gázkamráktól. A háború után számos szervezet és menekültközpont igyekezett a családotokat útraegyesíténi. Sajnos a végleg eltűntek nyilvántartott listájára folyamatosan gyarapodott. Lassacsán egyre több információ érkezett a katolikus egyház által bújtatott gyermekkről. Nagyon sok olyan kicsi volt, akit senki nem kérte vissza. Ekkor külüdtöttség érkezett az Egyesült Államokból és Nagy-Britanniából Silver és Garfinkel rabbik vezetésével, hogy visszaszerezze a nápuktól elszakadt zsidó gyerekeket.

A rabbik az első kolostorban a legmagasabb rangú szerzetessel ültek le tárgyalni.

– Természetesen nem ellenezük,

hogy a gyerekek visszatérjenek a családjukhoz, vagy legalábbis az övéikhez. De honnan tudják majd megkülönböztetni a zsidó gyerekeket a nem zsidóktól?

– Úgy gondoljuk, a nevek majd segítenek nekünk – válaszoltak a rabbik. – Átnézzük a névsort, és kiválasztjuk a zsidósan hangzó neveket.

– Nem, nem és nem, mi nem vagyunk ilyen módszerekhez szokva – mondta a szerzetes sértődőtől –, nem engedhetünk el egy gyermeket csupán a nevének hangzása miatt. Csak azokat a gyerekeket engedem el, akikről teljes biztonsággal tudják bizonyítani zsidó származásukat.

Mit lehet ilyen esetben tenni?

A gyerekek nagy részét olyan kicsi korukban választották el a családjuktól, hogy maguktól nem emlékeztek gyökerükre.

Dokumentumok?

Lehetetlen volt visszaszerezni a háború során eltűnt papírokat. A rabbik újra próbálták a szerzetesfönök meggyőzését, sajnos sikertelenül.

A szerzetes kezdte elveszíteni a türelmet.

– Sajnálom, már túl sok időt adtam öröknek. Három percük van, hogy eldöntsék, mit csinálnak.

Minden erőfeszítésük hiábavaló volt. A rabbik szíve fájdalommal telt meg. Információik szerint több mint száz zsidó gyerek tartózkodott a kolostorban, nekik pedig csak három perc áll a rendelkezésükre. Imádkoztak a Mindenhatóhoz, hogy világítson meg elményük, és segítsen megoldást találni problémájukra.

Ímájuk meghallgattatott.

Az egyik rabbi így szólt:

– Bármikor felhasználhatjuk ezt a három perct?

– Így van – válaszolta a szerzetesfönök.

– Akkor mielőtt a gyerekek aludni mennének, újra visszajövünk.

– Pontban hét órakor – mondta idegesen a szerzetes, aki kívánca volt, milyen újabb ötlettel fognak előállni a rabbik. Amikor az óra hetet ütött, már minden gyermek az ágyában feküdt. A rabbik a hálóterem közepről mentek. Egyikük fellélt egy kis székre, és várta. Néma csönd ült a teremben.

A rabbi nyugodt hangon hat szót ejtett ki:

– SÖMÁ JISZRÓÉL HÁSÉM ELÁJKÉNU HÁSÉM ECHÓD.

Ebben a pillanatban a terem különböző szegletéből alig hallható durzsolás hallatszott.

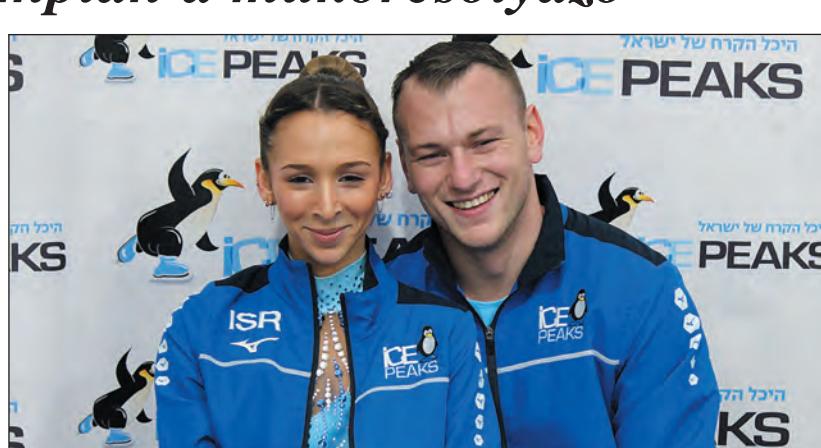
Vékony, síró gyermekhangok kialálták: mama, mámele, mamika!

Minden gyermek saját nyelvén hívta anyját. Azt a szerető édesanyát, aki néhány évvel ezelőtt miközben szeretőn takarta be kicsinyét, hittel telve suttogta fülébe ezeket a szavakat. Az imát, melyet minden zsidó gyerek ismer: Sömá Jiszróél hásém elájkénu hásém echód.

A rendfönnök elrejtette tekintetét.

A rabbik elértek, amit akartak: MEGTALÁLTÁK ELVESZETT GYERMEKEIKET.

Élet Menete

Hailey Kops és Jevgeny Krasznopolszki

mint amennyire eddig voltam” – nyilatkozta Kops a Times of Israelnek.

„Az, hogy lehetőségeim van képviselni azt az országot, amelyhez anynyira közel érzem magam, nagyon jó érzsé, akár itt élek, akár nem. Az, hogy képviselhetem a zsidó népet és ezt az országot, olyasmi, amit mindenig is szerettem volna megtenni” – tette hozzá.

Kops tartja a szombatot, nem utazik szábjátkor, versenyezni azonban szokott. Fiatalkorában gyalog ment a csarnokba, ha szombaton volt versenye, ha pedig túl messze volt a helyszín, akkor édesanyja intézkedett, hogy később, a szombat kimenetele után kerüljön sorra.

A korcsolyázón egy rabbival egyeztetett, aki azt mondta neki, hogy a versenyen, bár nem szokás, önmagában nem számít a szombat megszegésének, mivel nincs a tiltott tevékenységek között. Kops a Ynetnek arról beszélt, hogy inspirációt

adhat másoknak azáltal, hogy ortodox zsidóként vesz részt a téli olimpián.

Az izraeli lap arra is rákérdezett, hogy mi a helyzet a vallásos zsidók számára már túlságosan lazának számító öltözettel, amelyet a műkorcsolyában viselni szoktak a női versenyzők, illetve azzal, hogy egy férfi oldalán indul egy olyan sportágban, ahol nélkülözhettek a fizikai kontaktus a felek között.

Kops erre azt válaszolta, hogy az öltözéke és az, hogy egy férfivel együtt versenyez, az ó egyéni döntése, amelynek keretében ó képes megélni a saját hitét, és minden nem szimbolizálja azt, hogy ó mennyire vallásos. „Ha valakinek ez nem tetszik, az nem az én problémám” – mondta.

A Kops-Krasznopolszki páros szeretne az olimpián a döntőbe kerülni. Szerintük ha ez megvan, ott már bármi megtörténhet.

IZRAELI SZÍNES

Zsidók ezreit honosították Ukránból

A Bevándorlási és Befogadási Minisztérium által összeállított adatok szerint felerősödött az alijázás és a honosítás Izraelben, olvasható a jewishnews.com.ua hírében.

Az információ szerint 2021-ben 27.050 személy vándorolt be Izraelbe, ami mintegy harmadával több, mint az előző esztendőben, amikor 21.820-an váltak az ország polgáraivá. A növekvő folyamat a világjárvány dátára sem állt le, írja a Kárpáthír.

A legtöbben, pontosan 7500-an Oroszországból költöztek a zsidó államba. Az USA-ból mintegy 4000, Uk-

rajnából pedig közel 3000 bevándorlót honosítottak. Az is érdekes, hogy egyre fiatalabb korosztály kéri az izraeli állampolgárságot. Az idén a honosítottak 55 százaléka 35 éven aluli személy volt. Ugyanakkor az új állampolgároknak csupán 14,7 százaléka volt 65 éves vagy annál idősebb.

A 2021-ben izraeli állampolgárrá váltak sorában a felsőfokú végzettséggel rendelkezők voltak többségben: orvosok, mérnökök, műszaki szakemberek, jogászok, tanárok.

Muszlimoknak álcázott zsidók imádkoznak a Templom-hegyen

A „Visszatérés a Templom-hegyre” nevű zsidó csoport sajátos módot talált arra, hogy imádkozzák a zsidóság legszentebb helyén Jeruzsálemben: muszlim arabolknak álcázva magukat úgy teszik, mintha muszlim istentiszteleten vennének részt, de közben zsidó imákat mondannak.

Nem vagyunk hajlandók elfogadni a Templom-hegyen érvényben levő, zsidó elleni szankciókat – nyilatkozta Raphael Morris, a csoport vezetője, aki kifogásolta azt is, hogy a zsidók csupán a nap meghatározott óráiban léphetnek be a területre, akkor is csak rendőri kísérettel. Emellett semmi jelét sem mutathatják annak, hogy imádkoznak. Ezzel szemben a muszlimoknak szabad bejárásuk van a Templom-hegyre, időbeli megkötés rájuk nem vonatkozik, és szabadon imádkozhatnak – írja a Ti-

mes of Israel cikkére hivatkozva a Hetek.hu.

A cikk szerint a „Visszatérés a Templom-hegyre” nevű zsidó csoport tagjait egy jeruzsálemi lakásban megtanítják a hagyományos muszlim öltözet viselésére, az imasónyeg használatára, sőt, még a Koránról szóló irodalmat is visznek magukkal, így téve meg meggyőzőbbé álcájukat. Az oktatók arra is kiképezik őket, hogyan utánozzák a muszlim ima során szokásos mozdulatokat, miközben valójában zsidó szertartást végeznek.

A Templom-hegy a zsidók legszentebb, egyúttal az iszlám világ harmadik legszentebb helye. Voltagéppen ez az izraeli–palesztin konfliktus érzelmeli, spirituális epicentruma. A Templom-hegy körül konfliktusok vezettek tavaly május elején a 11 napos gázai háborúhoz is.

Társas sörözős 7000 éves nyomaira bukkantak

A társas, közösségi sörfogyasztás 7000 ével ezelőtti nyomára bukkantak Izraelben, a Jordán folyó völgyében lévő Tel Caf nevű régészeti lelőhelyen – jelentette a Times of Israel című angol nyelvű izraeli hírportál.

Az izraeli régészek szerint ez a társasági alkoholfogyasztás első ismert előfordulása az ókori Közel-Keleten. Véleményükkel arra alapozzák, hogy alkohol előállítására használt gabonaszemek maradványait találták meg az ásatásokon.

A Haifai Egyetem régészei búza- és árpaszemekből származó keményítőmaradványokra bukkantak a Jordán-völgy középső részén, Tel Cafban feltárt ósi kerámiaedényekben.

Mikroszkóp alatt megvizsgálták a gabonamaradványokat, s a keményítő erjedési folyamatának jeleire leltek bennük, ami arra utal, hogy alkoholkészítésre használták azokat.

A Tel Caf dombon feltárt várost i. e. 5000 körül építették. Számos bizonyítékot találtak az egykor ott élők hajdani jólétére, nagy mennyiségben kerültek elő mezőgazdasági termékek, különösen gabonafélék.

„El tudjuk képzelni, hogy a település közössége nagysabású rendezvényeket tartott, amelyeken tetemes mennyiségen fogyasztottak ételt és sört: közösségi összejöveteleken, és nem csak ünnepségeken” – vélekedett a lapban Dani Rosenberg, az egyetem professzora.

Egy korábbi, 2014-es, szintén Rosenberg részvételével zajlott kutatásban a Kármel-hegyen egy 14.000 évvel ezelőtti, Natufi-korszakbeli temetkezési helyen is bizonyítékokat találtak a sörgyártásra, de ott valószínűleg a temetési rituálé részeként használták az italt.

Mindezeken a leleteken kívül kevés bizonyítéka van a térségben a

bronzkor előtti sörfogyasztásnak. Tel Caf az egyetlen ismert lelőhely a bronzkor előtti rézkorból, amikor az apró közösségekben élő mezőgazdasági társadalma nagyobb városokat építő társadalmakkal fejlődtek.

Vélhetően a Natufi-korszak óta folyamatos volt a sörgyártás és a sörfogyasztás, de a szerves vegyületek idővel lebomlanak, ezért erre nehéz bizonyítékokat találni.

Az ókorban szertartási és vallási célokra használták a sört. A Tel Caf dombon talált leletek a társasági italozás legkorábbi jelei a térségben, jóval az alkohol széles körű bronzkori (i. e. 3300 körül) elterjedése előttől. (MTI, Shiri Zsuzsa)

Harminc százalékkal nőtt a bevándorlók száma

A koronavírus-járvánnyal kapcsolatos korlátozások ellenére 30 százalékkal nőtt 2021-ben az új zsidó bevándorlók száma az előző évhez képest – írja az izraeli Bevándorlási és Befogadási Minisztérium adataira hivatkozva az Új Kelet online kiadásá.

A Bevándorlási és Befogadási Minisztérium vezetője, Pnina Tamano-Sata elmondása szerint 2021-ben nagyjából 27.000 zsidó alijázott, míg 2020-ban ez a szám körülbelül 21.000 volt. A miniszter hozzátette, hogy 2021-ben mintegy 4000 amerikai alijázott, ami 1973 óta a legmagasabb szám az Egyesült Államokból, míg 3500 francia lett izraeli állampolgár – ami 40 százalékos növekedés 2020-hoz képest.

Oroszországból hozzávetőleg 7500 zsidó érkezett, ami 10 százalékos növe-

Fotó: Bevándorlási és Befogadási Minisztérium/Facebook

kedés 2020-hoz képest, Ukránból pedig mintegy 3000 érkezett, ami 5 százalékos növekedés az előző évhez képest. A minisztérium adatai szerint 2021-ben 1636 etióp zsidó lett izraeli állampolgár a hamarosan újrainduló Cur Jiszrál hadművelet részeként, amely több év vagy évtized várakozás után újraegyesítette az Etiópiából érkező új bevándorlókat Izraelben elő csatlajukkal.

Náci reliktviákat árusítottak egy tel-avivi bolhapiacon

A Ját Vásém igazgatója szerint az ilyen tárgyak árusítása a jó erkölcsbe ütközik.

Náci emléktárgyakat árusítottak egy tel-avivi bolhapiacon, írja a Jpost. A lap szerint a második világháborús SS-tagsági igazolványoktól kezdve a holokauszt körülözött mindenfelé találtak a Givon téren lévő Vintage Market egyik standjánál, olvasható a Kibic cikkében.

Egy hatvanas éveiben járó izraeli hágaspár a piacra sétáltatva bukkant a náci reliktviára. Amikor a tárgyakról és azok hitelességről kérdezősködtek, a stand tulajdonosa azt válaszolta: „Kérdezzék meg a Ját Vásemet.”

Egy héttel korábban egy fiatal izraeli jogászhallgató is láttá az emléktárgyakat, és miután a róluk képzüktők közzétettek egy Facebook-csoportban, a stand tulajdonosa olyan dolgokat is megmutatott neki, amelyek nem voltak kitéve a standon, például eredeti sárga Dávid-csillagokat, amelyeket a zsidóknak a második világháború alatt a náci Németországban kellett viselnüük.

A tel-avivi önkormányzat az esetről először beszámolt Háárec kérdésére azt felelte, ők nem tudják, hogy a piacra éppen milyen árucikkek vannak kiállítva. „A Vintage Market standjai heti rendszerességgel váltják egymást, és bárki bemutathatja termékét. Amennyiben szabálytalanságot találunk, akkor ennek megfelelően fogunk eljárni” – közelte az önkormányzat.

Dáni Dáján, a Ját Vásém igazgatója elmondta, az intézet tisztában van vele, hogy kereskedés folyik a holokauszthoz kapcsolódó emléktárgyakkal, különösen a náci reliktviákkal. Az ilyen tárgyak árusítása az igazgató szerint a jó erkölcsbe ütközik, ráadásul ösztönzi a hamisítást, amely az elmúlt években egyre nagyobb teret kapott.

Dáján úgy véli, a holokauszthoz kapcsolódó emléktárgy helye a Ját Vásém gyűjteményében van. „Itt őrzik, tanulmányozzák és a szélesebb közönség számára történelmi bizonyítékként használják ezeket a tárgyat a kutatók” – tette hozzá az intézet vezetője.

Fotó: Wikimedia Commons

Életemben először küzdök Izraellel való kapcsolatommal

Életemben először küzdök Izraellel való kapcsolatommal, ami mindig sziklasírád volt. Amiőt az eszemet tudom, egyértelműen szeretem, támogatom, csodálom a hazámat, és büszke vagyok rá. Valójában ez a DNS-emben van azzal az országgal kapcsolatban, amelyre a második, de sok tekintetben az első othonomiként gondolok – írja Sarah Sultman a Jewish News brit zsidó újságban.

Mindig is azt hittem, hogy Izrael és a diaszpóra között szimbiotikus kapcsolat van. Hogy támogatjuk egymást. Hogy nekünk szükségünk van Izraelre mint szülőföldünkre, hogy összekössön bennünket népünkkel, a összefüggésben pedig 4000 év történelmével, ugyanakkor Izrael tőlünk várja a támogatási nemsak pénzügyi, üzleti úton, hanem jóléti és jótékonyiségi szempontból is.

Újra és újra megkérneek minket, hogy adjunk pénzt izraeli célokra, annak ellenére, hogy helyben is rengteg olyan ügy van, amelyek támogatásra szorulnak. A diaszpóra-zsidóság fontos, döntő szerepet játszik az érdekképviseletben, lobbizik a képviseletként, kereskedelmi kapcsolatokat épít, és folyamatosan védi Izrael lét-jogosultságát.

Mondják, hogy a zsidógyűlölet nem engyenlő az Izrael-gyűlöettel, de én teljes mértékben egyetértek azzal az elképzéssel, hogy ez egy és ugyanaz.

Lord Rabbi Sacks szavait idézve: „Egyetlen zsidó állam van és volt is, kicsiny és sebezhető, bár mindig is az volt. Ezért van az, hogy az anticonzumus, amely megtagadja a zsidóktól az egyetlen kollektív othonukhoz való jogot azzal, hogy hamisán ábrázolja a judaizmust, az új antiszemizmus, amely éppoly virulens és veszélyes, mint a régi.”

Gyermekeinket egyetemekre, világi oktatási székhelyekre küldjük, abban a reményben, hogy készek szembeszállni a nemlétükre szólító narratívával.

Tesszük ezt annak tudatában, hogy az otthonuk ott van számukra, ha szükségük van rá, és ez sokak számára azt eredményezi, hogy elhagyják diaszpórabeli otthonukat, és alijáz-nak.

De a Covid eredálja ezt a kapcsolatot, és nem értem, ahogy Izrael viselkedik.

Életemben először haragsom Izraelre.

Dühös vagyok arra az országra, amelyet mindig szerettem, és ez fáj. Mert azt az üzenetet kapom, hogy: „Nem élsz itt, tehát nem ide tartozol.”

Ez még tovább fokozódik, amikor képeket látok a Miss Universe-ról – hogyan jogosultak ők Izraelbe menni, és én nem?

Hogyan lehetséges, hogy a szépséggírónöket fel kell engedni a repülőre, és szívesen fogadják őket, de a folyamatosan támogató, harcoló, szószóló diaszpórabeli zsidókat nem?

Amikor a Covid elindult, és a világ bezárult, senki sem repült sehol, és ez rendben is volt. De aztán eljött 2021 nyara, és a családom elutazhatott Görögországból, Spanyolországba, Olaszországba, Dubajba – hány országot sorolják még fel –, de Izraelre nem. Másodszor törölték 16 éves lányom izraeli látogatását. És ez releváns.

A látogatás ájtárási jognak minősül. Egyesek számára ez az első ízelítő a függelenségből, az első utazásuk a családjuk nélküli, mások számára egy-szerűen egy nyaralás, de sokak számára egy élethosszig tartó kötelék kezdetete, amely Izrael Allamához köti őket. A túra középpontjában az oktatás és a kapcsolat áll. Pótolhatatlan élmény, amely sok tinédzser számára meghatározza a jövőt.

Az én 16 évesem boldogan lustálkothat egy mallorcai úszómedence mellett – mondhatnánk, hogy ez a jóléti társadalom legnagyobb gondja, de most azon gondolkodik, hogy egy évre Izraelbe vagy másgová utazzon-e.

Sivák, temetések és esküvők nem adnak okot a belépésre

Vajon ha majd arra kerül a sor, képes lesz-e szemedélyesen kiállni egy olyan országért, amelyet valójában nem is ismer? Ennek beláthatatlan következményei vannak.

Gyermekeinket zsidó iskolákba járattuk, ahol az izraeli kirándulás is a tanterv része. Igen, szórakozásnak gondolhatnánk, a céljuk van. Ha ezeket az utakat – ahogy eddig – törlik, hatásai jelentkezni fognak. Potenciálisan egy minigenerációt nevelünk fel, akit elvesztik vagy meg sem szerzik a fent említett kapcsolatot Izraellel – ugyanúgy, ahogy az emberek nem térik vissza a „sulba”, miért feltételeznénk, hogy sajátjuknak érzik és/vagy folytatják a cionizmust?

És Izrael üzenete nem a bocsánatkérés vagy az empátia ezekben az időben számunkra, diaszpórában élő zsidók számára, ami enyhíthetné megbántottságunkat és haragunkat. Ehelyett Izrael maga a megtettesült fölény. No lássuk, csak próbálj meg bejutni hazánkba! Számtalan olyan emberrel találkoztunk, aikik elhatározottak, hogy Izraelbe utaznak, és sírva fakadtak a procedúra alatt, mi minden követelt tőlük az izraeli hatóság, amivel a családi kapcsolatot kellett bizonyítaniuk.

Idős létükre meg kellett tanulniuk navigálni a weboldalakon, dokumentumokat csatolni, és ami talán a leg-nevetségesebb, találniuk kellett valakit a nagykövetségen, akit valaki más ismer, és aki segíthet nekik – protekció – a dokumentumokon, oltási bizonyítványokon felül, amit

minden más normális ország igényel. Nincs egyetlen másik nagykövetség sem, ahol a földönkkel kellett, hogy megértsen a Covid-szabályokat, és megpróbáljak valamilyen kapcsolatot vagy „védelmet” szerezni a belépéshöz. Úgy tűnik, hogy Izrael úgy változtatja meg a szabályait, mint a szél az irányát... Az egyik percen egy 18 éves fiatalokból álló csoport kihagyja a szünet-évet, a másikban pedig ha 24 órán belül nincs a repülőtéren, akkor nem utazhat.

Megértem, hogy Izrael tudataban van a Covidnak, hogy világosról akar lenni az oltási programjában, de nehezen értem meg, miért lehetnek a gyermekem a világ minden tájára, de Izraelbe nem. Az izraeli nagykövetség honlapján egy-értelműen leszögezik, hogy a

„sivák, temetések és esküvők” nem adnak okot a belépésre, de mi, zsidók éppen ezeknek a ritusoknak köszönhetően élünk tovább. Együtt ünnepelünk, együtt gyászolunk, és ez az idők kezdete óta egymáshoz köt bennünket. Tehát amikor a gyerekeim hiányoznak az unokatestvéreik bár micvájáról, az nagyobb problémát jelez, mint egy buli kihagyása.

Ezek a gyermekünk formálódási évei – itt formálódnak az emlékek és a kapcsolatok, melyek egy egész életre szólnak. Talán ha Izrael koherensen magyarázná el a logikáját, talán ha bocsánatkérő, empatikus vagy rokon-szenes lenne, akkor másképp érezné magam.

Egyik izraeli barátom meglepődött a felindultságomon. Kifejezte, hogy „Izraelnek joga van mindenekelőtt megvédni saját népét”, de nem tudok nem úgy érezni, hogy ezzel Izrael egyértelmű különbséget tesz az izraeliek és a zsidók között. És talán ez a probléma lényege. Izrael csak az izraeliek számára létezik, vagy Izrael a zsidók hazája? És ha mindenekelőtt így van, ahogy hiszem, akkor Izraelnek komoly változásra van szüksége gondolkodásában és cselekvésében a diaszpórával szemben, mert ha nem, akkor ez a szimbiosis megszakad, és nem tudható, hogy ez milyen előre nem látható következményekkel jár.

*Sarah Sultman a Gesher School társsalapítója és a Mill Hill zsidó közösségi aktív tagja.
Angolból fordította Veres Szona.
Sarah Sultman / Izraelinfo*

Ukrajna zsidó elnöke a zsidó nép sorsához hasonlítja a nemzet életét

Zelenszkij színész és humorista, akit 2019-ben elnökké választottak a sok mérsékelt köszönhetően, akik abban reménykedtek, hogy enyhíti majd az Oroszországgal fennálló konfliktust. A miniszterelnök a Kijevi Zsidó Fórumon nyilatkozott nemrégen.

Az Oroszország és Ukrajna között kiutjuló feszültségek közepette Ukrajna vezetője párhuzamot vont nemzete és a zsidó nép között a zsidók által Kijevben szervezett rendezvényen, olvasható a *Kibic* cikkében.

„Tudjuk, milyen, ha nincs saját államunk. Tudjuk, mit jelent megvédeni a saját államunkat és a földünköt fegyverrel a kezünkben, a saját életünk árán” – mondta beszédeiben a zsidó származású Volodimir Zelenszkij.

„Mind az ukránok, mind a zsidók nagyra értékelik a szabadságot, és egyformán azon dolgoznak, hogy államaik jövője nekik kedvezzen, és ne másoknak. Izrael gyakran példa Ukrajna számára” – tette hozzá a miniszterelnök, aki a Covid-19 világjárvány miatt online tartott rendezvényen nem említette kifejezetten Oroszországot. A konferencia témája az Ukrajna és Izrael közötti diplomáciai kapcsolatok 30. évfordulója volt.

Emellett Ukrajna izraeli nagykövete, Jevgen Kornijsuk a Times of Israelnek azt mondta, hogy Ukrajna bizonyos biztonsági feltételek függvényében elismerheti Jeruzsálemet Izrael fővárosaként – ezt a cél Izrael intenzíven szorgalmazta az elmúlt években. Kornijsuk nem részletezte ezeket a feltételeket, és nem válaszolt a Jewish Telegraphic Agency ezzel kapcsolatos kérdéseire.

Kényes egyensúlyozás Ukrajna és Oroszország között

Az Izrael és Ukrajna közötti biztonsági együttműködés kényes kérdés a zsidó állam számára, mert Izraelnek biztonsági érdeke fűződik ahhoz, hogy konstruktív kapcsolatot tartson fenn Oroszországgal, amely Szíria legjelentősebb katonai szövetségese. Az Ukránával is szoros kapcsolatban álló Izrael megpróbált semleges maradváni a kelet-európai vitában.

A nyugati hírszerző ügynökségek szerint Oroszország mintegy 100 ezer katona törököt össze Ukrajnával közös határa mentén, ami sokakban aggodalmat kellett az ottani harcok kiújulásával kapcsolatban.

Ukrajna és Oroszország között azóta van határnya, mióta 2014-ben Oroszország annektálta a Krimet, a nemzetközileg Ukránához tartozó területet. Oroszország elősegít az orosz-ukrán határ menti két enklávé – amelyeket az oroszbarát lázadók tartanak rányírásuk alatt – de facto elszakadását is.

A konfliktus Viktor Janukovics volt ukrán elnök kormányának megdöntésével kezdődött, akit kritikusai korrupt orosz bábnak tituláltak. Az Ukránában a nacionalista és oroszellenes hangulatot felerősítő forradalomra Oroszország a Krim megszállásával és a két régió elszakadásának elősegítésével reagált.

Vlagyimir Putyin orosz elnök, aki az orosz inváziót a kisebbségeknek köztük a zsidóknak – az ukrán „fasisztáktól” való megóvásával indokolta, a közelmből Izraelre is hivatkozott az országa és Ukrajna közötti konfliktussal összefüggésben. Putyin tavaly év elején egy televíziós interjúban azt mondta, hogy az ukránok és az oroszok lényegében ugyanaz a nép, és egyetülik kell, mint a zsidóknak Izraelben.

Az ukránok nemzeti hősként tekintenek az egykor a nácik oldalán harcoló katonáikra

Jichák Hercog izraeli elnök is részt vett a kijevi fórumon, beszédében az antiszemizmus elleni küzdelem szükségességeire összpontosított.

„Soha nem lehetünk elégedettek, amíg nővéreink és testvéreink vagy bármely emberi lény elleni erőszakról vagy gyűlöletkeltő támadásról van tudomásunk” – mondta Hercog. „Azt is hangsúlyoznunk kell, hogy ez nem csak zsidókérdés. Ha hagyjuk elfajulni, az antiszemizmus végső soron az intolerancia és a gyűlölet egyéb formáiba bújik. Megmérgezi társadalmunkat, és mindenünkkel kárt okoz.”

A nacionalista érzelmek újjájelődése Ukránában feszültére tette Izrael kapcsolatát az országgal, különösen azután, hogy az ukrán állam tiszteleggett azon katonáit, akit a náci Németország mellett harcoltak a második világháborúban. Őket ugyanis az orosz uralom ellen harcoló hazaifakként tartják számon, és nem tesznek említést csapataik bűnrészességről a holokausztban és más atrocitásokban.

„És eltelt hét nap azután, hogy megverte az Örökkévaló...” (II.M. 7/25.)

Olvasztuk a Kivonulás könyvében: Isten héton át vérré változtatta a nagy Nílus folyam vizét. Első csapás!

Két és fél évet ezelőtt ki gondolta, hogy császári sújtja a 21. századi „ember-folyamot”?

Hirtelen jött, senki sem tudja, mi lesz a vége.

Egyptom népe nem tudta, hogy tíz csapás éri. Mi nem tudjuk, a Covid ötödik csapása után még hánypöttyöt sem!

Isten előre figyelemzette Egyptom fáraóját a csapásokra. Mi semmit sem tudunk...

Sem az okát, sem azt, hogy mit lehet tenni!

Teljes értelmetlenség!

Ha valamire nincsen magyarázat, helyet kap a misztika. Ez így volt kétezer évvvel előbb is!

„...nem verte el a jágeső, mert későn érők” (II.M. 9/31.)

Történt egyszer, hogy egy vallásos ember egy szegénynek adott egy dénárt. Ez újév előestéjén történt, az aszály esztendejében. Ekkor a felesége megbántotta, erre az ember elment, és egy sírkamrában éjszakázott. Ekkor hallotta két szellemet egymással beszélgetni. Az egyik mondta a másiknak: Gyere! Bebarangoljuk a világot, és a függöny mögött kihallgatjuk, mi-lyen szerencsétlenség jön a világra. A másik így szólt: Társam! Nem mondtam már neked? Én nem tehetem, mert gyékényben vagyok eltemetve. De menj te, jöjj ismét, és mondadj nekem, amit hallottál! Az elment, barangolt ide-oda, és ismét jött. A térsében voltak néha néhány emberek, aki hallotta, hogy a függöny mögött kihallgatjuk, milyen szerencsétlenség jön a világra. A másik így szólt: Társam! Nem mondtam már neked? Én nem tehetem, mert gyékényben vagyok eltemetve. De menj te, jöjj ismét, és mondadj nekem, amit hallottál! Az elment, barangolt ide-oda, és jött ismét. A térsében voltak néha néhány emberek, aki hallotta, hogy a függöny mögött kihallgatjuk, milyen szerencsétlenség jön a világra. A másik így szólt: Társam! Nem mondtam már neked? Én nem tehetem, mert gyékényben vagyok eltemetve. De menj te, jöjj ismét, és mondadj nekem, amit hallottál! Az elment, barangolt ide-oda, és jött ismét. A térsében voltak néha néhány emberek, aki hallotta, hogy a függöny mögött kihallgatjuk, milyen szerencsétlenség jön a világra. A másik így szólt: Társam! Nem mondtam már neked? Én nem tehetem, mert gyékényben vagyok eltemetve. De menj te, jöjj ismét, és mondadj nekem, amit hallottál! Az elment, barangolt ide-oda, és jött ismét. A térsében voltak néha néhány emberek, aki hallotta, hogy a függöny mögött kihallgatjuk, milyen szerencsétlenség jön a világra. A másik így szólt: Társam! Nem mondtam már neked? Én nem tehetem, mert gyékényben vagyok eltemetve. De menj te, jöjj ismét, és mondadj nekem, amit hallottál! Az elment, barangolt ide-oda, és jött ismét. A térsében voltak néha néhány emberek, aki hallotta, hogy a függöny mögött kihallgatjuk, milyen szerencsétlenség jön a világra. A másik így szólt: Társam! Nem mondtam már neked? Én nem tehetem, mert gyékényben vagyok eltemetve. De menj te, jöjj ismét, és mondadj nekem, amit hallottál! Az elment, barangolt ide-oda, és jött ismét. A térsében voltak néha néhány emberek, aki hallotta, hogy a függöny mögött kihallgatjuk, milyen szerenc

Romanióta zsidók

Az Oszmán Birodalom idejére visszanyúló kutatások szerint a judaizmusnak négy különálló ága (hagyománya) van: szefárd, askenáz, musztriba és romanióta (vagy romanita). Az első kettő a leggyakoribb a világban; jelen írásban a romaniótákkal fogalkozunk.

A romanióták eredetileg görög nyelvű, ókori római állampolgárságú zsidók, akik saját liturgiával és kulturnális hagyományokkal rendelkeznek. A romanióta szó egy görögössített latin kifejezés, amely Görögországra vagy más néven a „második Rómára” utal. A romanióták szájhagyománya szerint az első zsidók röviddel a Második Szentély lerombolása után, i. sz. 70-ben érkeztek Joáninába.

A romanióták saját nyelve, a jeváni görög egy dialektusa, amely héber és török szavakat és kifejezéseket egyesít. Ez a nyelv csak beszélt formában létezik, írott verziója nincs.

A romanióták történelmileg különböznek a szefárdoktól, akik azután telepedtek le Görögországban, hogy 1492-ben kiűzték a zsidókat Spanyolországból.

Miben tér el a romanióta a többi irányzattól?

A már említett, csak szóban beszélt nyelv mellett a romanióták másképp építik és használják a mikvét, mint az

Romanióta zsinagóga Görögországban napjainkban

askenázok vagy a szefárdok. A Joáninából származó romanióta zsidók hellenizált közösséget alkottak, sajátos liturgiai szokásokkal, amelyeket más közösségekben nem láthatunk, kivéve az ártai és a prévezai romanióta csoportokat. Például vallási eseményeken és családi ünnepeken sok himnusz és imát (pajutim) énekeltek (a nyugati imakönyvek nem tartalmazzák őket). Ezek a zsinagógi énekek a bennszülött romanióta rabbik kompozíciói voltak, akik beillesztették őket az imakönyvekbe.

A romanióta zsinagógák jellegzetes felépítésük voltak, bár nem mindenki követte a hagyományokat. A keleti felnál a tóraszkrény, a nyugati felnél pedig a bima (tóraolvásó emelvény) helyezkedett el. A ferfi rész padjai egymással szemben álltak. A mehica (női rész) az erkely három oldalán futott a tóraszkrény irányába. A joáninai közösségek (Joánina Epirusz fővárosa Görögország északnyugati régiójában) volt a legnagyobb és legreprezentatívabb a romanióta világban.

Görögország zsidó lakosságának többsége meghalt a holokaustban. A háború után a túlélők többsége Izraelbe, az Egyesült Államokba és Nyugat-Európába emigrált. Az 1492. évi spanyol száműzetést követő év századokban a romanióta közösségek többsége beolvadt a nagyobb számú szefárdba. A 20. század elején a joáninai romanióta közösségek mintegy 4000 tagja volt, többségében kereskedők és iparosok. Száma ezt követően megeszappant a gazdasági kivándorlás miatt. A második világháború előestéjén körülbelül 1950 romanióta maradt Joáninában. A megerősített óvárosban, ahol a közösség évszázadok óta él, két zsinagógát tartottak fenn. Az egyik, a Kehila Kedosa Jásán, a mai napig látogatható.

A MEASZ XIII. kerületi szervezete, valamint a kerület Polgármérői Szervezete együttműködésében évek óta megkoszorúzzák január első hétféjéjén Gidófalvy Lajos emléktábláját a nevét viselő lakótelepen. Az emléktábla felállítását a kerületi önkormányzat támogatásával az 1990-ben demokratikus elvek alapján újjászervezett Vitézi Rend kezdeményezte.

Idén születésének 122. és halálának 77. évfordulójára is emlékezünk.

Gidófalvy Lajos 1944–45-ben főhadnagy rendfokozatban a XIII. kerületi kisegitő karhatalmi zászlóalj parancsnoka volt. Ebben a minőségen katonáival együtt tevékenyen részt vett az antifasiszta ellenállásban, az üldözöttek, a katona-szökevények mentésében. Túzharcban megakadályozták, hogy a nyilasok lemeszárolják a Munkácsi utcai zsidó fiúárvaház lakóit, megmentették a Nyugati Pályaudvar melletti Ferdinand hidat és a Dózsa György úti vasúti felüljárót a felrobbantástól. A Vilmos-laktanya élelmiszerkészleteből több csillagos ház lakóit ellátták, ezzel biztosítva túlélésüket.

1945. január 6-án a nyilasok rajtuk ütöttek, a KISKA alakulat katonái közül számosat kivégeztek, Gidófalvy maga pedig feltehetően túzharcban halt meg január 6-án az Erzsébet híd körül.

Gidófalvy Lajost 1949-ben posztumusz őrnagyává, 1990-ben pedig posztumusz ezredessé léptették elő. A János Vásárhelyi Intézetből megkapta a Világ Igaza címét. Budapesten a XIII. kerületben utca és lakótelep viseli nevét.

Unokája a híres rockzenész, Gidófalvy Attila.

A megemlékezésen a kerület polgármesterén, országgyűlési képviselőjén és a szervezőkön túl mintegy tíz társadalmi szervezet helyezte el koszorúját, virágcsokrát.

Romanióták napjainkban

Napjainkra körülbelül 8000 zsidó maradt Görögországban. Közülük csak kevés a romanióta, akik főként Szalonikiben, Joáninában és Athénban élnek. Összesen körülbelül 3500 zsidó lakik a fővárosban, további 1000 pedig Szalonikiben. A romanióták túlnyomó többsége Izraelbe és az Egyesült Államokba költözött.

Mindössze egy romanióta zsinagóga működik Görögországban és Izraelben kívül, a Kehila Kedosa Jánina Manhattanban, a Broome Street 280. szám alatt. Levelezőlistájukon 3000 család szerepel. Gyakran nehézségekbe ütközik a minján biztosítása szombaton és ünnepnapokon. A zsinagógában a görög zsidóságnak szentelt múzeum is található.

A legtöbb izraeli romanióta Tel-Avivban él. A zsidó államban két romanióta zsinagóga található: a Zakintos Tel-Avivban és a Jánina Jéruzsálemben.

Felhasznált források:
<https://breakingmatzo.com/history-of-jews/what-is-the-history-of-the-jews-in-greece/>
<http://www.romaniotelegacy.org/romaniote.html>

Miklós Dóri

Gyógyszertámogatás

Az időnként szükséges vályó, átlagosnál drágább gyógyszer beszerzéséhez lehet támogatást igényelni. A támogatás felső határa nincs rögzítve, de tájékoztatásul közöljük, hogy az eddigi gyakorlatunkban 50.000 Ft volt a legnagyobb összegű támogatás.

Támogatási akcióink magánjellegű, az anyagi fedezete biztosított, és a hozzájárulás adatokat az előírt titoktartással kezeljük.

Részletesebb tájékoztatás a következő telefonszámon kapható: 06-1-321-3497, lehetőleg az esti órákban.

Búcsú a nemzetgyűléstől

„Mire e sorok megjelennek, úgy látszik, a nemzetgyűlés nem lesz többé az előző sorában...”

Ezt írta 100 évvel ezelőtt az Egyenlőség. A cikkiről elsősorban a zsidókat akkoriban foglalkoztatott honatya megnyilvánulások közül „szemezetet”. Gróf Teleki Pál-tól ról például e sorokat adta közre: „...Önagyméltősága, tudós lévén, az osztályozás híve volt. Megbízhatatlan elemeknek nevezett el sőt osztott be bennünket a B-osztályba. Néki köszönhetjük a munkászászlójakat, a numerus clausust, a trafikrendeletet, a mozigérvíziót... és azt az elvet, amely szerint a hasznot hajtó állami engedélyek bármikor visszavonhatók.”

Emellett a szerző azt is írta: „...a békékonferencián lelkesen hangoztatta Teleki, hogy a magyarországi zsidók: magyarok, zsidó nemzetisége Magyarországon nincs...”

Felvetette a krónikás, miszerint Teleki miniszterelnöksége alatt született meg az a miniszteri rendelet, amely „a zsidó fajhoz tartozó, idegen nemzetiségi káros elemeknek az országból való kitoloncolásáról szól”.

A terjedelmes visszatekintésből kicsendül, hogy minden mandátum lejár egyszer, ám sosem tudni előre, mi következik majd...

Sárga kalap

A fenti sorokban „káros elemeknek” titulált zsidók tekintetében a 13. században János portugál királynak az jutott eszébe, hogy a megkülönböztethetőség jeléül a zsidó eredetű alattvalók hordjanak sárga kalapot. Most azt mondhatnánk, hogy igen jogkövető alattvalói voltak az uralkodónak, hiszen Pombál márki, az udvar mindenható minisztere például – írd és mond – hár-

EGYENLŐSÉG

Az önkormányzat hivatali címzései: BUDAPEST, V., Személyi-utca 25. szám.	A MAGYAR ZSIDÓSÁG POLITIKAI HETILAPJA, MEGJELENÍK HETENKÉNT EGYSZER.	Hirdetési esztétikai: VII., Kerékpár-utca 16. szám.
Teljesfoglalások Szerzői hivatali és ügyintézési címzések Nyomda: 95-96	Szerkesztői 1880-1915 SZABOLCSI MIKSA, Szerkesztői D. SZABOLCSI LAJOS.	Feliratozás: Egyéves évre 100 korona Félév évre 50 korona Nagyobb évre 25 korona

rom kalappal lépett a király elé. Ófelsége érdeklődött, kinek hozza ezeket a kalapokat.

Ómárkisága miniszteri bölcsességgel válaszolt: „Az elsőt magamnak, a másodikat a főinkvizítornak, a harmadikat pedig Felségednek...”

Keretes hirdetés avagy kis színes?

„Vétkézik, ki nem a Bach étteremben érkezik. (Hajós utca 12. Tel.: 142-38)”
Politzer Tamás

Az arab országokból és Iránból elűzött 850 ezer zsidóra emlékeztünk

Több mint 2500 éven át folyamatosan élte zsidók Észak-Afrika, a Közel-Kélet és az Öböl országaiban, ám az ENSZ 1947-es rendezési terv után az arab országokból és Iránból mintegy 850 ezer zsidót üldöztek el. Az embereknek az otthonaikat, a zsinagógákat, a vállalkozásait, a vagyonukat hátrahagyva kellett menekülniük. November 30-a az ő emléknapi.

850 ezer. Ennyi volt az arab országokból és Iránból elmenekült kénytelen zsidók száma, ennyi embernek kellett elhagynia szülőföldjét, ahol felmenőik századok, sőt évezredekre óta éltek – olvastuk az izraeli külügyminisztérium Facebook-oldalán azon a napon, amikor a Zsidó Államban az arab országokból és Iránból elűzött 850 ezer zsidó emléknapja volt.

Mint írták, több mint 2500 éven át folyamatosan élte zsidók Észak-Afrika, a Közel-Kélet és az Öböl országaiban, ám az ENSZ 1947-es rendezési terv után az arab országokból és Iránból mintegy 850 ezer zsidót üldöztek el. Az embereknek az otthonaikat, a zsinagógákat, a vállalkozásait, a vagyonukat hátrahagyva kellett menekülniük: Irakban, Egyiptomban, Szíriában, Jemenben és más arab országokban pogromok kezdődtek, amelyek az 1950–60-as évekig folytatódottak.

A szíria Aleppóban a rendezési terv kihirdetése pénzkre esett, és vasárnap már tüntetés volt a zsinagóga mellett, ahol a tömeg azt kiáltotta: „Palesztina a mi földünk, a zsidók a kutyáink”. A szíri fegyveres erők nem avatkoztak be, úgyhogy vasárnap délután a csőcselék megtámadta a zsinagógát, és a hadsereg közreműködésével porig égett.

Soha nem felejthetjük el az arab országokból és Iránból elűzött 850 ezer zsidó történetét!

NAPTÁR

Február 1–2., kedd–szerda	Ádár I./1-2.	Újhold
Február 4., péntek	Ádár I./3.	Gyertyagyűjtés: 4.31
Február 5., szombat	Ádár I./4.	Szombat kimenetele: 5.39
Február 11., péntek	Ádár I./10.	Gyertyagyűjtés: 4.42
Február 12., szombat	Ádár I./11.	Szombat kimenetele: 5.49

APRÓ-HIRDETÉS

Egyedülálló idős ember gondozását vállalná szociális szférában dolgozó hölgy. VII. ker. előny. További információ személyes megbeszélés alapján. Érdeklődni este 8 és 9 között: 06-20-496-7252.

Mindenemű régiséget vásárolók díjatlan kiszállással. Teljes lakás-küritéssel! Híradástechnikát, baki-littlemezeket, bútor, könyvet, kerá-

miát, porcelánt, bronztárgyakat, órákat, kitüntetést, papírrégiést, pénzeket, játékokat, (rétró tárgyak előnyben). Pintér Nikoletta, 06-1/466-8321, 06-30/973-4949.

Üzemorvosi, háziorvosi rendelés Zuglóban, Vezér u. 156. VITAPHARM. Hétfő–szerda 15–16-ig. Dr. Szigeti Miklós, tel.: 220-0230.

Műfogsorrögzítés miniimplantátumokkal. Bp., Szt. István krt. 4. III. 1. 320-4778. www.drviragdental.hu és www.mini-implantatum.hu

Astoriánál 133 négyzetméteres, 4. emeleti lakás, amely két lakására alakítható, 89 milliós irányáron eladó. 0620/290-9942.

Mokka, a négy lábon járó remény

Egy játékos labrador a fogyatékossággal élők között

A szellemileg és testileg ép emberek általában gond nélküli képesek kapcsolatokat kialakítani. Vannak azonban, akiknek ez nehezebb meg, velük szemben sokan előírteletesek, elutasítók. Ez ijesztő lehet, főleg azoknak, akik sérültek, betegek, vagy valamilyen függőséggel küzdenek. Őket sok bántás, megaláztatás érheti, amitől bizalmatlanabbá, visszahúzódóbbá válhatnak az átlagnál, ez megnehezíti nekik a kapcsolatteremtést. Számukra jelenthet kapaszkodót egy olyan segítő állat, amilyen Mokka. A játékos labrador az esztergomi Szent Rita Fogyatékosok Otthonában csempész öröömöt a bentlakók hétköznapiiba.

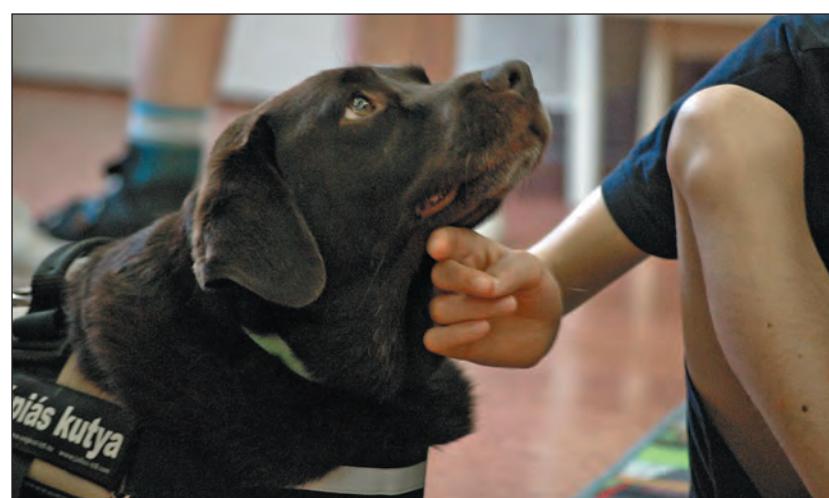
Úton Esztergom felé azon merengtem, vajon milyen lehet az élet egy ilyen zárt intézményben, amilyen a Szent Rita Fogyatékosok Otthona. Ahogy séjtáltam egy csendes utcában az otthon felé, már biztos voltam abban, hogy a kétélyeimmel erősebb a kíváncsiságom. Amikor odaértem, és eletemben először léptem át egy effajta intézmény küszöbét, Juhászné Imre Andrea fogadott, aki mesélt az otthon struktúrájáról, lakóról.

Egy zárt intézményben is lehet jó a hangulat

A telephelyvezető beszél arról, hogy az esztergomi otthon olyan közelepsűlyosan, súlyosan, illetve halmozottan sérült személyek állandó és folyamatos ellátását, fejlesztését biztosítja, akiknek a gondozására csak intézményi keretek között van lehetőség.

Az ilyen környezetben előket lelkileg megherheli, hogy nem tudják a családi kapcsolataikat napi szinten ápolni. Számukra nincs is igazi remény a gyógyulásra, csak arra, hogy különböző eszközökkel – és a környezetiükben élők törődésével – javuljon az életminőségük.

Ugyanakkor sok elfoglaltságuk van a lakóknak, valamivel minden-

Mokka, a segítő kutya

szórakoztatják őket, és különböző terápiákat is igénybe tudnak venni: elérhető számukra például fényterápia és sószoba is. Több kiváló szakember dolgozik velük, akik minden megtesznek ertük. A bentlakókat hat csoportra osztják, többségében fellőttek őnek itt annak ellenére, hogy a hely valaha gyermekintézménynek indult. Persze kisebbekkel is foglalkoznak, de ők jóval kevesebben vannak. Minden csoporthoz tartozik egy-egy gondozó, akik minden lakkal vannak a szobában. Ott jártamkor kezdettől fogva jó hangulatot tapasztaltam, a munkatársak és a lakók is igen kedves emberek. Megismerhettek például Brigittát, aki egészségesnek született, de tizenegy hónapos korában sajnos baleset érte, az agykárosodása a beszédre és a mozgására is kihatott. Ez a csodálatos lány most múlt húszéves, és bár nem igazán tud kommunikálni, minden megért.

A Szent Rita Otthonban több ellátási forma létezik (fogyatékossággal élők ápoló-gondozó otthona, nappali ellátása, házi segítségnyújtás, étkeztetés, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás) – Brigitta ezek közül az otthon nappali foglalkozásain vesz részt.

Megérkezik a négy lábon járó csoda

Hétfőn kent van egy terápia, amelyet némcsak a részt vevő lakók, de az alkalmazottak is nagyon várnak. Amikor belépett az ajtón dr. Varga Orsolya Mokkával az oldalán, mindenki mosolyt csalt az arcára, az ő fogadók alig várták, hogy megismogathassák a gyönyörű barna szörmököt. Mokka kilencéves labrador, hihetetlenül nyugodt terápiás kutya, aki a gazdája a Canem nevű, kutyás terápiával és tréningekkel foglalkozó cég ügyvezetője, állatorvos, biológus, segítőkutya-kiképző. Orsolya azok közé a fantasztikus emberek közé tartozik, aki a kutyájukkal az ilyen és hasonló intézményekben teszik szébbé minden lakkal, mind az ott dolgozók egy-egy napját.

A fiatalok – köztük Brigitta – egymás mellett fekve várakoztak arra, hogy Mokka hozzájuk érjen, elkezdtődhessen a kapcsolatfelvétel. Orsolya a gyerekekhez vezette a kutyust, majd úgy működött köze a különleges foglalkozáson, hogy például a gyerekek lábával simogatta Mokkát, azaz segített annak, aki önállóan nem volt képes a kezével megérteni az állatot.

„Mokka nagyon érzi, hogy kik a legelsettebbek, külön figyelmet fordít rájuk. Például sokáig fekszik melléük, nyalogatja őket, és olyan dolgokat tesz, amelyeket még velem sem otthon, pedig a gazdája vagyok” – árulta el Orsolya.

A csoda észrevétlenül történik

Szociális munkás hallgatóként több hónapot töltöttem az intézetben, megismertem a fogyatékossággal élőket és gondozóikat, a foglalkozások nagyon meghatók voltak. Lenyűgöző megtapasztalni, milyen leírhatatlan kötődés alakul ki a terápia alatt a bentlakók és Mokka között. Látni lehetett a boldogságot és a megnyugvást a gyerekek arcán, amikor a kutya a közelükben volt. A csoda akkor történt, amikor látszólag semmit nem csinált, „csak feküdt” mellettük, s közben létrejött valamiféle láthatatlan kapcsolat.

Emiatt a lelke kötődés miatt ez a fajta terápia rendkívül sokat jelent azoknak, akik zárt intézményben élnek, sőt az ott dolgozóknak is, akik alig várták, hogy a terápia végén ők maguk is megsimogathassák Mokkát.

Miután hozzáértek, azt mondta, nekik már ettől az egy simogatástól szébb lett a napjuk.

Az állatterápiák hatásossága kétsegérvonalatlan, ugyanakkor problémát jelent, hogy kevés a terapeuta, és a foglalkozások nem kímélik az ember pénztárcáját. Bár van lehetőség támogatás elnyerésére mindehhez, sajnos így sem juthat hozzá minden rászoruló a rendkívüli terápiához. A Canem csapata ép embereknek is szervez hasonlókat, sőt csapatépítő tréningeket is, ahol a négylábul segítőtársak szintén nagy sikert szoktak aratni.

(A szerző az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem harmadéves szociális munkás hallgatója.)

Kain Réka/Képmás

SPÁNN GÁBOR

Naplómnak 3.0

Most, Kedves Olvasóm, két saját „Zoltaiádat” fogok elmondani, nem azért, hogy konkuráljak kápé nevű titokzatos kollégámmal, csupán én is szeretnék hozzájárulni ahhoz a legendáriumhoz, ami kialakulóban van Zoltai Guszi életével kapcsolatban. Mivel minden történetben jelen voltam, így a sztorijaimat „kápé”-nak vehetik.

Még lipótvarosi lakos voltam, de személyes okokból templomkörzettel a Rabbiképző volt. Egy péntek este – mivel a Békéscsík utcához legjobb villamossal menni – gyalogosan battyogtam a Szent István körút felé a Hegedűs Gyula utcában az átellenes oldalon, mint a zsinagóga van. Akkoriban éppen szemben templomunkkal működött egy, a nép által „Fradi-kocsmának” becézett itálb bolt, ahol valóban legtöbbször a szteroidtól kigyűrű B-közép Fradi-druckerek gyűltek össze. Azt mondani sem kell, hogy be- és kimenetelkor egyikük sem kereste a bejárat ajtaján a „zsidó hőmérőt”, hogy puszt adjon rá. Viszont annál többször kiabáltak az istentiszteleire gyülekező híveknek gorombásokat, fenyegető antiszemita szövegeket. Mivel a pub ajtaja odaértemkor nyitva volt, egy pillanatra megálltam benézni. A túloldalon a zsinagóga előtt kint állt tüntetően Zoltai Guszi – aki ebben az időben a körzet világi elnöke volt – és egy pár bátrabb férfi hívő. Természeten észrevett engem is, és hangsúlyozta a túloldalról:

– Spánn! Ne menj be oda, mert ott maximum egy nyilas házmestert ihasz, míg ha mihozzánk jössz, az imán felül finom kóser keddusort is kaphatsz.

Az ő jellegzetes hangján kiáltotta ezt kb. 20-30 járókelő jelenlétében. Bennem megállt az ütő, nem akartam és nem is mertem volna bemenni a kocsmába, na meg váratlansul ért a „zoltais” invitálás. Zavartan mormogtam valamit arról, hogy a Rabbiképzőbe megyek, és gut sábeszt is suttogva kívántam. A történethez az is hozzájártozik, hogy nem sokkal ezután az ideiglenesen hazánkban állomásos grúz zsidó közösség – akik a Hegedűsbe jártak imádkozni – logisztikai segítségével a Fradi-kocsmára egyik napról a másikra bezárt.

A másik „Zoltaiáda” már akkor történt, amikor ő a Mazsihisz és a BZSH ügyvezető igazgatójuként működött. Én az MTV-s állásom mellett az akkor nyugatnemet ARD és ZDF közszolgálati tévék magyarországi képviselője is voltam némettudásom okán. Ők telexen vagy faxon megküldték kívánságukat, amihez vagy küldtek kintről német stáböt, vagy bérletem őt magyarokat, majd elkészítettem a kívánt tematikájú riportot, amit németre fordítottam, és este az MTV technikájával az illetékes híradóban be is játszották. Történt, hogy kaptam egy olyan utasítást az ARD-től, hogy forgassák egy kb. 10 perces riportfilmet Közép-Európa legnagyobb diaszpóra-zsidóságának életéről. Bekerült ebbe minden: a Szeretetkórház, az Öregek Otthona, az Új Élet szerkesztősége, iskola, óvoda és Rabbiképző egyaránt.

Kívánságuk volt, hogy a magyar zsidóság egyik vezetője is válaszoljon kérdéseimre. Zoltai Guszi gondolkodás nélküli rávágta, ez ő lesz!

A tisztán német forgatócsoporttal (operátor, hangmérnök, világosító) megjelentem nála Síp utcai irodájában. Kérésére a riport úgy zajlott, hogy én tettek fel a németek kérdéseit magyarul, ő válaszolt, és én aztán azt még a helyszínen németre fordítottam. Gálán vendéglátó volt, előbb teleoltott a németeket kóser szilvapálinkával, én is kaptam egy feketét, és az interjú rendben lezajlott. Sietősen búcsúztunk, mert egy másik helyszínen már várták a stáböt. A németek kocsijában a Wesselényi utca közepe nélkül kiáltott fel a német operátor, aki előző este mesélte el, hogy édesapja még Wehrmacht-harcosként ott feküdt Sztálingrádnál egy gödörben: Úristen! A teleobjektívet ottfelejtettem, több ezer márka, menjünk vissza!

Vele kettesben visszafutottunk, és kérdezés nélküli törtem be Zoltai irodájába. Ekkor már más vendég ült nála, én elhazeztértem, és örömmel nyugtáztam, hogy a szoba sarkában ott áll a kincset érő optika. Megköszöntem, hogy vigyázott rá, mire Guszi felém fordult, és azt mondta:

– Fordítsd le neki, hogy én azt hittem, azt a lencsét jóvátételként hagyta itt a soá alatti szenvédéseimért!

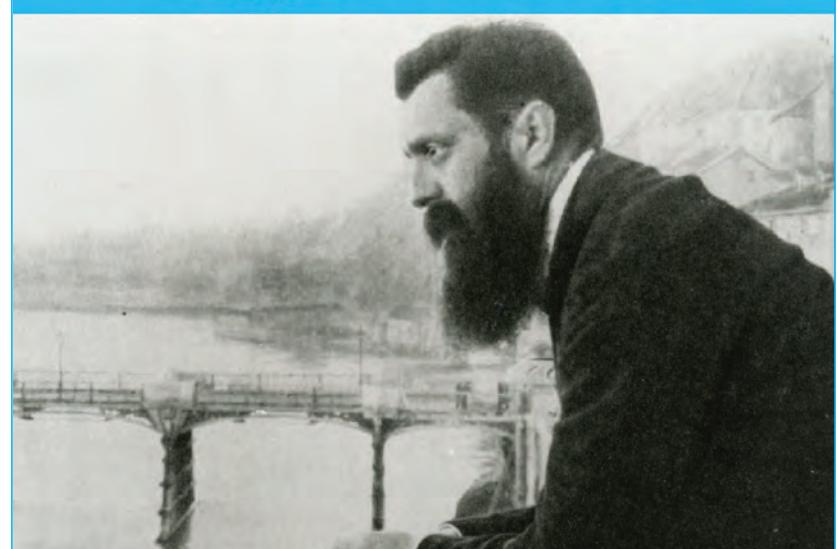
En természetesen szóhűséggel lefordítottam szavait: az ügyvezető igazgató útzt mondta, hogy minden boldogan áll szolgálatára egy német stábnak...

Beszélgetésre hívunk zsidó és nem zsidó civileket a családokról szóló, botrányt kavart egyházi közlemény kapcsán. A Rumbach Sebestyén utcai zsinagógában tartott találkozón Heisler András, a Mazsihisz elnöke, Horváth József alelnök és Büchler András vezetőségi tag képviselte Szövetségünket. A civil szervezetek és a Mazsihisz képviselői a nyilatkozatról és annak háttéréről mondta el véleményüket. Nagy öröm számunkra, hogy a beszélgetés végén megállapodtunk a párbeszéd folytatásában: a Mazsihisz és a civilek rendszeresen egyeztetnek majd a közélet kérdéseiről.

Fotó: Nagy Ákos/Mazsihisz

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

az Ön Öröksége is hozzájárulhat e célhoz.
Keren Hyesod UIA,
a szervezet, amely Izrael részére gyűjt adományt.

Tölünk megtudhatja hogyan
E-mail: eli.keidar@kerenh.hu
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-8487380

